

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De appetitu propriæ excellentiæ, quæ in tres species distinguitur. Et primo de appetitu dominij, & eius detestatione. Capvt VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

præsumit de viribus suis, vel de amicis carnalibus, vel de diuitiis. Contrâ videtur pertinere q̄ dicitur Iere. 17. Male dicitur homo qui confidit in homine, & ponit carnē brachiū suū. Et subditur: Benedictus vir qui cōfidit in domino, &c. Et illud Ela. 26. Ecce cōfidis super baculū arundineū contractū istū, super Agripitū: cui si inuixus fuerit homo, intrabit manum eius, & perforabit eam. Et illud Prouer. 11. Qui cōfidit in diuitiis suis, corruet.

¶ Tertia est, cū quis præsumit aliquid ante tēpus: vt cum quis præsumit de victoria, qui est adhuc in pugna. Ad quod refertur illud Iob, 12. Memēto belli, nec vltiā addas loqui. Et illud 3. Regum 20. Non gloriatur accinctus æquē vt discinctus. Et vocat glossa accinctū illū, qui indurus est armis, & adhuc est in acie. Discinctū verò, qui victor est, & iam arma deposuit. Ad idē potest referri quod dixit quidā pater cuidā fratri diecti: Ego sum mortuus mundo. Et si tu mortuus es, ait, pater diabolus tamen mortuus non est. Ad hanc speciē præsumptionis pertinet, quando aliquis præsumit de perfectione, qui adhuc est in inchoatione. Quantūcunque aliquis profecerit, semper reputare se debet incipientem. vnde Eccl. 18. Cum consummauerit homo, tūc incipit, &c. Greg. in Moral. Nescit mens per torporē veteralesse, quæ semper studet per desiderium inchoare. Idem: Si à bonis inchoatis nolimus lassescere, valde necesse est, vt semper ea credamus nos inchoare. Vnde David: Et dixi, Nūc ceppi. & Ier. 3. Patrē vocabis me, & post me ingredi non cessabis. Et Eccl. 43. A luna signū diei festi luminare quod minuitur in consummatione mēsis. Sic vir iustus quāto perfectior efficitur, tātō in oculis suis minuitur.

¶ Quarta species præsumptionis est, quādo aliquis præsumit quod exibat à peccato cum voluerit. cū tamē casum in peccatū modo cauere nō possit, de qua præsumptione Ecc. 29. Repromissio nequissima multos perdidit. De hac præsumptione dictū est amplius vltimo capit. circa finē, de Luxuria. Ad hāc etiā speciē pertinet, quādo aliquis insufficiens recepit curā animarum, & promittit se alios à lupo infernali liberare, cū ipse iam sit in ore ipsius. Ad destruendū vitium præsumptionis posuit dominus hominem iam formatū in paradiso: vt legitur Genesis 2. Ipse homo non posuit se ibi, imo etiā positus à Deo ibi stare non potuit. Quomodo ergo in cęlesti paradiso se viribus suis ponet?

De appetitu propria excellentia, qua in tres species distinguitur.

Et primo de appetitu dominij, & eius detestatione.

C A P V I V I.

Distum

Dicitur est de speciebus presumptionis, consequenter dicendum est de appetitu propriae excellentiae. Et cum sit triplex excellentia, scilicet excellentia dominij, & excellentia magistrj, & excellentia simplicis excessus, quando scilicet aliquis excellit alium in aliqua gratia, ita tamen quod non est superior ad eum: adhuc poterit distingui appetitus propriae excellentiae in tres species, scilicet in appetitum dominij, in appetitum magistrj, & appetitum simplicis excessus. De appetitu vero dominij, primo prosequemur. Qui ideo peccatum est, quia locus dominij proprii, excellentiae locus Dei est, nec debet ab homine appeti. Naturaliter enim inter homines aequalitas esse debet, nec est homo subiectus homini, nisi per peccatum in bestiam sit conuersus, & sic quodammodo homine inferior sit factus. vnde Gregorius in Moral. Non est homini data praeratio, vt dominetur hominibus, sed bestiis terrae, & volucribus, & piscibus: id est, hominibus in eo quod induunt faciem horum: vbi enim non delinquimus, pares sumus, & est sumptum illud de Genesis. super hoc verbo, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, &c. Et subditur, Praesit piscibus, &c.

¶ De his quae faciunt ad detestationem huius vitij.

Ad detestationem vero huius vitij, Primo possumus vti diffinitionibus quae faciunt scripturae de hoc vitio, & de multis pauca ponamus. Vnde Eccle. 7. Noli quaerere ab homine ducatum, neque a rege cathedram honoris. Sicut ad regem specialiter pertinet ponere aliquem in regno suo, qui loco eius sit: & regi iniuriaretur, qui ab alio quam a rege sine eius consensu obtinere vellet. Sic Deo iniuriam facit, qui ab alio quam a Deo dignitatem quaerit. Itē Eccle. 7. Noli quaerere fieri iudex, nisi virtute valeas irrupere iniquitates: sicut in conflictu corporali, hostes precipue irruunt super regem: sic hostes spirituales, scilicet vitia & daemones, irruunt praecipue super illum, qui in dignitate est. Vnde oportet eum virtutem habere dirumpendi eos. vnde Hieronym. Caue honores, quos sine culpa tenere non potes. Sublimitas horum, magnitudo scelerum est. Et Gregor. in Pastoral. Pollens virtutibus inuitus, & coactus accedet ad regimen animarum. Si ille qui virtutibus pollet, inuitus debet accedere, quid de illo qui vitiis sordet: Ille vno modo debet accedere: & si accedit, damnosum est & sibi & populo. De damno populi, Prouerbio. 28. Regnantibus impiis ruina hominum. Item leo rugiens, & vrsus esuriens, princeps impius super populum pauperem, Item: Dux indigens prudentia multos opprimit per calumniam, & Prou

& Prouerbiorum 29. Cùm impij sumpserint principatũ, gemit
 populus. Damnum autem quod incurrit, qui cùm indignus sit,
 sublimatur: dicit Aug. In nullo sentio Deum ita iratum mihi,
 quàm in hoc q̄ cùm indignus essem poni ad remum, potius
 sum ad amplustre, siue ad gubernaculum in capite regiminis
 ecclesie. ¶ Secundo ad detestationem huius vitij valent exem-
 pla, & de multis exemplis pauca ponamus. Et primo exemplum
 Christi, de quo dicitur Ioan. 6. q̄ cùm quidam vellent eum re-
 gem facere, fugit: quarentibus autem eum ad mortem, vultu
 se obtulit. Io. 18. Quarentes autem se ad regimen, fugit: vt ob-
 deret quod quibusdã potius expediret esse mortuos, quàm esse
 in loco dignitatis. Hoc ipsum cõsidentur aliqui nobiles & pot-
 res, q̄ potius expediret eis esse leprosos, quàm esse in statu in
 quo sunt. Hoc exemplo vtitur Apostolus ad Hebr. 12. Curramus
 ad propositum nobis certamen, aspicientes remuneratorem se-
 dei, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem. De Augu. simili-
 ter qui fugiebat ab omni ciuitate quæ non habebat episcopum,
 ne in episcopum raperetur. Inuenitur etiam de quodam nomi-
 ne Gaufrido priore Clareuallensi, q̄ quum electus esset in epi-
 scopum Tornacen. & ab Eugenio papa, & abbate suo sancto Ber-
 nard. cogeretur onus episcopatus subire: ipse prostratus ad pe-
 des abbatis, & clericorum qui se elegerant, in modum cru-
 cis, ait: Monachus fugitiuus si me eiicitis esse potero, Episco-
 pus verò nunquam ero. Cui laboranti in extremis, quidam mo-
 nachus ei charus assistens ait: Chare mi, oro te vt si potes, le-
 tum tuum mihi post mortem reueles. Cui oranti post mortem
 eius corã altari apparuit in visione Gaufridus, dicens monacho
 Ecce assum Gaufridus frater tuus. Cui ille: Chare mi, quomo-
 do est tibi? Cui ille: Bene: sed reuelatũ est mihi à sancta Trini-
 si promotus essem in episcopũ, fuissem in numero reproborũ.

¶ *Quod ambiciosi sit male peius, pessime, dum
 tendunt ad dignitatem.*

TERTIO potest valere ad detestationem huius vitij hoc,
 q̄ ambiciosi male est dũ ad dignitatem tendunt: peius est eis
 cum ipsam iam acquisierunt: pessimè erit eis cum punientur de
 hoc, q̄ in dignitate male se habuerunt. Quòd male sit ambicio-
 sis, dum ad dignitatem tendũt, Primo patet ex verbis Seneca
 dicentis: Quæcunq; eminere videntur, quamuis pusilla sint, &
 tantummodo comparatione humillimorum extent, per difficil-
 les & arduos tramites adeuntur. Confragosa ad fastigium di-
 gnitatis via est. Item Philosophus: Hoc maximum malum ha-
 bet

bet ambitio, q̄ non respicit vel Deum, vel se, vel alios, sed per
 fas & nefas, & mille pericula ad dignitatē tendit quam appetit.
 Ambitiosus semper est pauidus. Timet enim ne quid dicat vel
 faciat, quod in oculis hominū displiceat, honestatē mentitur,
 humilitatē simulat, cunctis adularatur, cunctis inclinat, omnium
 est seruus & tributarius: grauem pugnā habet in se, dū iniqui-
 tas pullat animū, & ambitio cōtinet manū. Quod autem valde
 male sit ambitioso, cum iam habet dignitatem, multipliciter
 potest ostendi. Primo ex verbis Bernar. dicētis: O ambitio am-
 bientiū crux, quomodo omnes torques, & omnibus places? Nil
 acerbius cruciat, nil molestius inquietat, nil tamen apud mise-
 ros mortales celebrius negotiis eius. Idem Senec. Nemo ex his
 quos purpuratos vides, felix est: non magis quā ex illis quibus
 scep̄tū vel chlamydē in scena fabulæ assignāt. Qui in loco di-
 gnitatis sunt, sunt in maiori periculo, & quo ad corpus, & quo
 ad animā frequenter. Vnde Hieronimus: Honores tecum peri-
 cula trahunt: cito periclitatur potestas, & quāto maior honor,
 tanto maiora pericula. Idem: Altissimi montes crebris fulmini-
 bus feriuntur. Vnde August. Quanto in loco superiori, tanto in
 periculo maiori versatur. Interdum principes propter magnū
 periculum in quo sunt, non audent etiam ire in propriam ci-
 uitatem, nisi ab armatis circudentur, quod non est parua mi-
 seria. Vnde Tullius: Nōne milles melius est perire, quā in sua
 ciuitate sine armatorum præsidio non posse viuere? In maiori-
 bus etiam criminibus sunt frequenter qui præsumunt. Vnde Iere.
 3. Ibo ad optimates, & loquar eis. Ipsi enim cognouerunt viam
 Domini, & iudicium Dei sui: & ecce magis hi simul confrege-
 runt iugum, ruperunt vincula. Et in eodē ca. in fine: Inuēti sunt
 in populo meo impij insidiātes, quasi aucupes laqueos ponen-
 tes, & pedicas ad capiendos viros. Sicut decipula plena auibus,
 sic domus eorum plenā dolo. Ideo magnificati sunt & ditati in
 terra. Incrassati sunt, & impinguati, & præterierunt sermones
 meos pessimē. Vnde Seneca: Abtrahunt à recto diuitiā, hono-
 res, & potentiā, & alia quæ in opinione nostra sunt cara, pre-
 tio sui vilia. In maiori etiam labore sunt tales. Vnde signati
 sunt per duo operimenta superiora quæ in tabernaculo erant
 de pellibus arietum, propter æstuum & imbrium defensionem:
 de quibus habetur Exodi vicesimo quinto: Operimenta illa cu-
 stodiebant operimentum inferius quod erat valde pretiosum.
 Sic illi qui præsumunt, custodiunt filios Dei, quos ipse tenerē dili-
 git, nec vult incommoditatibus & vexationibus exponi. Vnde

Greg. Misericors Deus, quos tenerè diligit, ab extremis aestibus abscondit. Nam & paterfamilias, ad eum laborem seruos mittit, à quo subriles filios suspendit. Et inde filij sine vexatione decori sunt, vnde serui in puluere deturpantur. Capa plurimilis non ideo superponitur cæteris vestibus, quia charior habetur, sed vt potius sola deturpetur: nec fit hoc principaliter ad vtilitatem capæ, se cæterarum vestium. Sic qui superior est, nō debet se reputare cæteris meliorem. Debet etiam credere se in statu illo positum propter vtilitatem populi, non propter honorem. Expedi enim vt vnus homo moriatur pro populo, id est, laboriosa vitæ & periculosa exponatur, quæ est velut mors quædam. Multi tamen sic facti sunt, vt mortem istam appetant, & dulcedinem quietæ vitæ fastidiant. Vnde Gregor. Cessationem à laboribus mundi Dominus imperat: sed vesana mens plus assequi aspera carnaliter, quàm tenere blanda spiritaliter gaudet. Habentes manna fastidiunt, & capas desiderant, quæ non sine lacrymis comeduntur. Præterea ambitiosi ex dignitate quam appetunt, non obtinent honorem, quem intendunt. Non enim honorantur ex dignitate, sed potius dignitas ex honoratur & deturpatur ab ipsis. Ideo egregiè de Cæsare Tullius ait: Cæsar cum quosdam honorare voluit, non ipsos honorauit, sed ornamento deturpauit. Boëtius: Quâto maior est dignitas, tanto despectiores improbos facit. At nō impune. Reddunt namque improbi parem dignitatibus vicem, quas ipsi sua contagione maculant. Et licet valde male sit ambitiosis, dum sunt in dignitate: deterius tamen erit eis cum pro abusione sua penitentur. Vnde Hiero. In maiori gradu maior sine dubio peccat. Et Sap. 6. Potentes autem potenter tormenta patientur. Et Apocalypsis decimo octauo, Quantum glorificauit se, & in delictis fuit, tantum date illi tormentum & luctum. ¶ Quarto potest etiam ad huius vitij detestationem facere hoc, qd vitium illud est valde efficax ad homines capiendos. Vnde quidam: Plurima cum soleant hominum corrumpere mores, Fortius euenit foemina, census, honor. Idem: Quem res nec foemina vincere possunt, Subiugat ambitio. ¶ Quinto possumus etiã vt ad detestationem huius vitij, parabola illa Iudic. 9. Ierunt ligna, vt vngeret super se reges: dixeruntq; oliua: Impera nobis: quæ respondit: Nunquid possum deserere pinguedinem meã, qua diligitur & homines, & venire vt inter ligna promouear? Dixerunt ligna ad arborem ficũ: Veni, & super nos regnũ accipe. Quæ respondit eis: Nunquid possum deserere dulcedinem meam fructusque

& illosque suavissimos, & ire, ut inter cetera ligna promouea-
 Locutaq; sunt ligna ad vitē: Veni & impera nobis. Quæ respon-
 dit eis: Nunquid possum deserere vinum meum, quod lactifi-
 cat Deum & homines, & inter cetera ligna promoueri? Dixe-
 runtq; omnia ad rhamnū: Veni & impera super nos. Quæ re-
 spondit eis: Si verē me regem vobis constituitis, venite & sub
 vmbra mea requiescite. Ligna super se regem vngunt, quando
 aliqui aliquem eligūt, ut eis dominetur: Notāter autē dicitur,
 eum vngere Occasionem enim dant ut vinctē & mansuetē de-
 beat se habere erga eos, in hoc, q̄ eum sibi præficiunt, & sibi
 præponunt. Valde enim peruersum est eos exhonore, qui eū
 in honore posuerunt, & potestate de manu aliorum accepta in
 oppressionem ierunt. Vtique peruersitas est figurata Matt. 27. in
 hoc, quod milites præsidis accipientes arundinem de manu
 Christi, percutientes inde caput eius. In arundine enim quæ
 vacua est, intelligitur terrena potestas, quæ nihil soliditatis ha-
 bet. Per oliuam, cuius pinguedine Deus hominesque vtuntur,
 signatur aliquis vti misericors, qui oleo misericordiæ suæ pau-
 peratorem aliorum condit, & quasi impinguat, & lucem diuinæ
 gratiæ eodem oleo in se nutrit & conseruat. Talis prælationem
 refugit, timens ne occasione eius bonum amittat, quod accepit.
 In sicu intelligitur aliquis contemplatiuus iam dulcedinem
 Dei per contemplationem sentiens, qui prælationem refugit,
 quia timet dulcedinem, quam sensit, perdere. Scit enim q̄ oportet
 eum per sollicitudinem exteriorum extra se ire. Vnde Lucae
 decimoquarto, Villam emi, & necesse habeo exire. dicit Glo.
 interlin. ab interna contemplatione, & ibidem dicit Glossa Au-
 gustini: In empta villa dominatio notatur & superbia. Villam
 possidere, homines sibi subdere, vitium malum, vitium pri-
 mum. Per vitem propter vini feruorem intelligitur aliquis
 perfectæ charitatis & feruentis, qui prælationem similiter re-
 cusat, timens ne feruor charitatis in eo tepescat, propter aquam
 mundanæ curæ superinfusam. Rhamnus autem est genus rubi
 asperum nimis, & aculeatum sicut sentes, & secundum Iose-
 phum, ad imperum venti ignem naturaliter producit: & est
 primo molle, & post durefcit. Vnde signat aliquem malum am-
 biosum, qui spinis vitiorum spinosus est, qui spoliat subditos
 suos, sicut spinæ lana spoliant oues contingentes eas, qui ex
 se emittit ignem peruersæ conuersationis, quo se, & subditos
 comburat incendio infernali. Qui primo se subditis suis mollē
 exhibet & mansuetum, deinde verò durum, quia tyrannicam

vitam exercet, talis regimen non recusat. ¶ Responsio cōtra illud verbū Apoitoli, Si quis episcopatū, & c. quod ambitiosi pro se allegant. Poterit tamen videri alicui q̄ appetitus dominiij malus non sit, quum dicat Apostolus, 1. ad Timoth. 3. Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Sed nulla est obiectio ita, si quis verbum Apoitoli consideret diligenter. Non enim dicit Apostolus, q̄ si quis desideret episcopatum, q̄ ipse bene faciat, vel quod desiderium eius bonū sit: sed vult ostēdere qui signifiētur hoc nomine episcopatus, quia nomen Græcum est. Vnde dicit Gl. super illum locū: Exponere voluit Apostolus quid sit episcopatus, quia nomen est operis, non honoris. Græcum enim est, & inde dictum vocabulum, quia ille qui præficitur superintendit curam eorum gerens. Scopos enim intentio est. Vnde episcopus Græcè, superintendens Latine dicitur: vt intelligat se non esse episcopum qui præesse dilexerit, non prodesse. Episcopus enim est super suam & aliorum vitam intentio: nec valet hoc argumentum. Si quis episcopatum, & c. ergo desiderium episcopatus est bonum: aicut non valet, Latro qui vult furari bonam capam, desiderat bonam rem, quia bonam capam: ergo desiderium eius bonum est. Ibi eadem Glossa: Locus superior, sine quo populus regi non potest, & si ita teneatur atque administreretur vt decet: tamen indecenter appetitur. Vnde Hieronymus: Otium sanctum quærit charitas veritatis, negotium iuictum suscipit necessitas charitatis: quam sarcinam nullus imponit, percipienda: atque intuenda vacandum est veritati. Si autem imponitur, suscipienda est propter necessitatem charitatis, sed non deserenda est delectatio veritatis, ne subtrahatur ipsa fatuitas, & opprimatur ista suavitas. Pater ergo quod non appetendus est locus dignitatis, 1. Corinth. 13. Charitas non est ambiciosa. Quid autem in dignitatibus homines appetant, vtrum lucrum animarum, vel lucrum burfarum, vtrum laborem, vel honorem: satis apparet, si honores & diuitiæ ab officiis ecclesiasticis separentur. Vnde legitur quod mortuo Sixto Papa, diu vacauit papatus, nec inuentus est, qui subiret illud onus: quoniam non habebat ecclesia diuitias, vel pompam secularem. His adiunctis tempore Syluestri illico ambitio nascobatur, & latè peruagabatur.

De appetitu magistrij

CAP. VII.

DICTUM est de appetitu dominiij, consequenter dicendum est, de appetitu magistrij, de quo hoc ordine dicemus. Primo ostendemus ex quibus causis appetitus magistrij possit esse